

Euroopa
Komisjon

Meie **metsa** jutud

Pällumajandus
ja maaelu areng

Joonistus esikaanel ja lk 1: © Jakub Roszak Poolast (7aastane), 2013. aasta põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi metsajoonistusvõistluse võitja

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2015

ISBN 978-92-79-45536-0

doi:10.2762/717383

© Euroopa Liit

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

Meie metsa jutud

Põllumajandus
ja maaelu areng

Metsaga ühes rütmis

Mets on läbi aegade ergutanud inimeste kujutlusvõimet ja aidanud kaasa nii legendide, mütoloogia kui ka kultuuride sünnile. Kõikides Euroopa kultuurides on sümbolsest kõrvutatud puu elu ja inimese elu. Kogumikus vaadeldakse seda seost Euroopa Liidu liikmesriikide luule ja proosa kaudu. Valitud tekste illustreerivad laste joonistused, mis annavad omapärase, värvika ja meeleoluka pildi sellest, missugusena näevad metsa lapsed ja mida nad meilt, täiskasvanutelt, ootavad.

Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi korraldatud metsateemaliste joonistuste konkursil osales üle 9000 lapse 22 liikmesriigist. Täname kõiki osalejaid selle eest, et nad aitasid Euroopa Komisjonil aru saada, kuidas Euroopa lapsed metsa näevad ja missugune on metsa roll laste elus, ning tuletada meile meelde, kui võrd tähtsal kohal on inimese jaoks mets.

ELis leidub arvukalt metsatüüpe, metsaalasid ning metsaomandi liike. Mets on üks Euroopa olulisemaid taastuvaid loodusvarasid ning bioloogilise mitmekesisuse allikaid. Mets aitab tasakaalustada ilmastikku, varustab meid toormaterjaliga, katab toidulaua loomadele ja lindudele ning pakub varju linnakära eest. Teisisõnu, mets annab meile võimaluse kasutada paljusid ökosüsteeme ja pakub neile ka kaitset. Mets aitab parandada meie elukvaliteeti ja luua eelkõige maapiirkondades uusi töökohti.

Euroopa vajab metsa oma tuleviku kindlustamiseks, metsad aga vajavad Euroopa Liidu elanike, eelkõige noorte ja laste abi. Elu koos puude ja metsaga mängib meie igapäevaelus tähtsat rolli ja me vajame teie abi, et kindlaks teha, kuidas saaksime seda imelist, kallihinnalist vara järeltulevate põlvete jaoks säilitada.

Hernán G., Zaastane.

ELi metsastrateegias on kindlaks määratud põhimõtted metsa säästlikuks majandamiseks, konkurentsivõime suurendamiseks ja uute töökohtade loomiseks eelkõige maapiirkondades, tagades samal ajal metsa kaitse ja ökosüsteemide säilimise. Metsade säästlik majandamine tähendab metsade ja metsamaa kasutamist viisil, mis säilitaks nende bioloogilise mitmekesisuse, tootlikkuse, elujõulisuse ja võime täita nii praegu kui ka tulevikus oma ökoloogilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid ülesandeid, ilma et see kahjustaks muid ökosüsteeme.

Tekstid on välja valitud ELi liikmesriikide metsanduse eest vastutavate ministeeriumide toel.

Rohkem teavet ELi metsade ja ELi metsandusstrateegia kohta leiata
adressilt <http://www.ec.europa.eu/agriculture/forest>

Damian T., 7aastane.

Sisukord

Belgia. „Üks puu, üks elu...”	6
Bulgaaria. Metsa unenägu	8
Tšehhi Vabariik. Roheline mees metsast	10
Taani. Küll mets on rõõsk ja ruumikas	12
Saksamaa. Kolm pilguheitu Saksa metsa ajaloole	14
Eesti. Eesti mets	16
Iirimaa. Kui kaovad puud, jääb inimene varjuta	18
Kreeka. Erysichthoni müüt	20
Hispaania. Kuivanud jalakale	22
Prantsusmaa. Tundekasvatus	24
Horvaatia. Metsnik	26
Itaalia. Uued lood Vana-Roomast	28
Küpros. Puude headus	30
Läti. Sütel	32
Leedu. Metsale	34
Luksemburg. Fitbull	36
Ungari. Mets	38
Malta. Mets	40
Madalmaad. Taastutvumine metsaga	42
Austria. Puu	44
Poola. Põlismetsa muusika	46
Portugal. Seal eemal, sügaval metsas	48
Rumeenia. Taaskohtumine	50
Sloveenia. Mets	52
Slovakkia. Minu vaegus	54
Soome. Samps Pellerwoinen külwamas	56
Rootsi. Salongis ja metsas	58
Ühendkuningriik. Midlothiani südamest	60
Euroopa Liidu metsastatistika	64

Belgia

„Üks puu, üks elu...”

Puu oli tema hingerahu allikas. Jalutuskäikudel imetles ta maastikku...	Igaüks võiks unistada oma puust, istuda selle all, oma puu all.
Sadu puid, kõik erinevad, kes elasid kõrvuti, moodustades imepärase kogumi.	Mõtiskleda ja unistada valguses, mis tungib läbi okste, muusikas, milleks ühinevad linnulaul ja tuul...
See maal pani mõtlema elu üle...	See puu oli tema sõber.
Mets ja maa ühtviisi mitmekesine, ainulaadne ja suursugune.	...
Ta oli seal, ühe puu ees, mille ta valis puude seast.	See puu oli tohutult sarnane talle, mõlemad ületasid elu ja selle katsumusi.
Ta valis selle ühe, see oli tema puu,	Ta tundis kõiki tema tukseid, tema värve, tema ilu.
Ja ta andis lubaduse, et ei ei keegi tee sellele puule mingitki kahju.	Olgu kevad, suvi, talv või sügis, ta imetles, kuidas iga aastaaeg teda ehtis.
Ta nägi, kuidas üha enam ja enam tegid inimesed kahju sellele imepärasele metsale, ohustades seda rumaluse, isekuse ja teadmatusega.	... Puu on püha! Puudes on me juured! Puu on meie tulevik! Puu on meie hingeõhk!

Katkend Julie Degée poeemist

„Üks puu, üks elu...”

(„Un arbre, une vie ...”), 2005.

Avaldatud Athénée Royal d'Esneux'
lahkel loal.

Botond S., 9aastane.

Arianna G., 9aastane.

Bulgaaria

Metsa unenägu

Tasa! Kuulake! Ta valab kibedaid pisaraid, tihub nutta ja pühib pisaraid. Ta püüab seda varjata, peitudes uttu, kogudes tuhandeid varje enda sisse. Kevadetuulega saladusloori mässituna oõtsuvad ta miljonid kãed, millega ta kaisutab kogu Bulgaariat. Tema pisarad, mis on puhtamad kui lapse uni, segunevad veebruarilumega.

Tasa! Kuulake, kuidas mets vaikselt nutab! Metsa jahedus kaob kiiresti. Temast saab helge, sõbralik ja hea perenaine. Kevadel täitub tema unistus: temast saab jälle ema! Märtsis sünnivad tema kãete all lumikellukesed, krookused, sinililliad. Ta kaitseb ja katab neid õrnalt. Mets armastab kõiki oma lapsi: hunti, rebast, ilvest, hirve, jãnest ja teisi, kes elavad tema õrnas embuses.

Ta ei saa kellelegi neist olla kasuema, vaid üksnes pãrisema. Millised võiksid olla ema unistused? Mida ema sooviks? Ainus asi, mida ema igatseb, on kaitsta oma lapsi. See ongi metsa unistus. Ta tahab kaitsta iga putukat, iga lindu, igaüht oma lastest. Mets on vãrskuse, elu ja rahu allikas. Metsa jõud on eriline. Mets kaitseb meie joogivett, hoiab ära maa kulumist ja lihkeid.

Meil tuleb õppida kuulama metsa vaikset nuttu. Võib-olla ta nutab meie pãrast.

Natalia V., 8aastane.

Eva G., 8aastane.

Tšehhi Vabariik

Roheline mees metsast

Mets meenutab merd. See on suur, vormitu, puuladvad lainetavad nagu vesi tuules. Meie maa, mis on merest kaugel, on ikka olnud metsane. Inimesed on pidanud võtma looduselt maad, et kasvatada saaki ja rajada endale elamist. Maad võeti metsalt. Vanasti oli inimeste ümber metsa nii palju, et me ei oska seda ette kujutadaagi. Metsa kardeti, metsa kasutati, sinna asustati loomi. Ammustest aegadest on pärit metsa tähistavad sümbolid – gooti ehitistel on kivist kujusid, mis sümboliseerivad metsa –, näiteks roheline mehe kujuline demon. Metsast näeme ainult ühte osa, sest teine osa on maa all.

Mets on iga päev isesugune. Metsaskäik ei ole vaid kõndimine, metsas tuleb – ma ei tea, kuidas seda paremini väljendada – hingata, mõista metsa hinge, metsa keelt. Siis järsku märkategi, et mets on teid võtnud oma kaisutusse, et kuulute kokku, mõistate teineteist sõnadeta, et võite koos vaikida ja et inimene ja mets teavad, millest nad koos vaikivad.

Emilija P., 8aastane.

Mariana C., 7aastane.

Taani

Küll mets on rõõsk ja ruumikas

Küll mets on rõõsk ja ruumikas
Kuku!

Seal lõhnav varjulil ja maasikas
Kuku!

Puukoos märk mul ütleb see
kuupaisteööl sain suudluse
Kuku! Trallalaa! Kuku!

Kuupaistel kõndida on hää
Kuku!

Ka metsas päikesäras sääl
Kuku!

Käoloost tean palju oodata
suudlusi aastaid elada
Kuku! Trallala! Kuku!

Ei elus maksa olla morn
Kuku!

Pea meeles noor vaid oled kord
Kuku!

Kasvab varjulil ja maasikas
Ja kägu teab et mis ja kas
Kuku! Trallala! Kuku!

Aleksas S., 9aastane.

Üla I., 10aastane.

Saksamaa

Kolm pilgubeitu Saksa metsa ajaloole

1713. aasta: Saksimaal ilmunud raamat muudab maailma

Hans Carl von Carlowitzi mahukas teoses „Sylvicultura oeconomica“ on esmakordselt kokku võetud toleaeagsed teadmised metsa kohta. Kuna metsa langetatakse rohkem kui puid peale kasvab, saab ta aru, et loodust aitab tulevaste põlvete jaoks säilitada üksnes hooliv suhtumine selsesse.

See säästvuse põhimõte kehtib tänapäevalgi.

1812. aasta: müütiline Saksamaa – meie hingemets

Vennad Grimmid avaldavad „Laste- ja kodumuinasjuttude“ esimese osa. Nad koguvad rohkem kui 200 muinasjuttu, milles metsal on oluline koht. Kui ei oleks metsa, ei oleks ka meie muinasjutte ja valme.

1949. aasta: tammeistutaja: 50pennine mälestusmärk

Gerda Werner on oma skulptorist mehe ateljees modelliks. Ühel mündivõistlusel otsitakse 50pennisele motiivi, mis peaks kujutama Saksamaa taasülesehitamist. Skulptor Werner kujutab noort naist, kes põlvili tamme istutab, ja võidab sellega võistluse. Tammeistutaja münt on käibel rohkem kui pool sajandit, meenutades nait, kes aitasid laastatud metsi taastada.

Gusté R., 7aastane.

Rusné M., 7aastane.

Eesti

Eesti mets

Mets on meie kodu Mereäärses männimetsas
Kõige turvalisem koht Telgid püsti paneme
Mets on meie varjupaik Imelises männihõngus
Ei varitse seal oht Naeratades magame

Metsas kuulatame vaikust Metsavahel kaunis rada
Mis vaikusestki vaiksem on Mällu süüvinud see hetk
Metsas mängime ka peitust Nii väga meeldib suusatada
Seal isetehtud puidust onn Metsa katab lumetekk

Metsas saame laadida Pärast kosutavat matka
Me sisemised patareid saunas leili võtame
Pannil saame praadida Metsast toodud puudega
Seened, meie metsaleid Ta enne soojaks kütame

Mustikaid sealt korjame Metsas sirgivatest puudest
Ja valmistame moosi Oma kodud rajame
Ravimtaimi kogume Eemal olles tunneme puudust
Ka nemad lähevad loosi Mets on see, mida vajame.

Maria S., Saastane.

Viktória P., Saastane.

Iirimaa

Kui kaovad puud, jääb inimene varjuta

Kunagi katsid kogu Iirimaa metsad ja salad. Pole kahtlust, et tol ajal tundis rahvas puid nagu oma viit sõrme. Seda näitab kasvõi tööik, et puudelembusest nimetasid muistised iirlased oma tähestiku ehk ogami tähed puude järgi. Ogami kiri oli kasutusel enne ladina tähestiku ülevõtmist ja selle tähtede nimed olid järgmised:

A (*ailm*) „mänd“, B (*beith*) „kask“, C (*coll*) „sarapuu“, D (*dair*) „tamm“, E (*eabhadh*) „haab“, F (*fearn*) „lepp“, G (*gart*) „luuderohi“, I (*iodha*) „jugapuu“, L (*luis*) „pihlakas“, M (*muin*) „viirpuu“, N (*nion*) „saar“, O (*oir*) „astelpöösas“, P (*peith*) „väike leeder“, R (*ruis*) „leeder“, S (*sail*) „paju“, T (*teithne*) „astelhernes“, U (*ur*) „kanarbik“.

Puudest peeti väga lugu. Nii mõnigi pühak võttis ümbruskonna metsa oma kaitse alla. Võimalik, et just tänu pühale Kevinile jäi puutumata *Glendaloughi kloostris mets, mis on tänapäevalgi kuulus oma ilu poolest*. Legendi kohaselt olevat püha Kevin keelanud inimestel puid langetada või rüüstata:

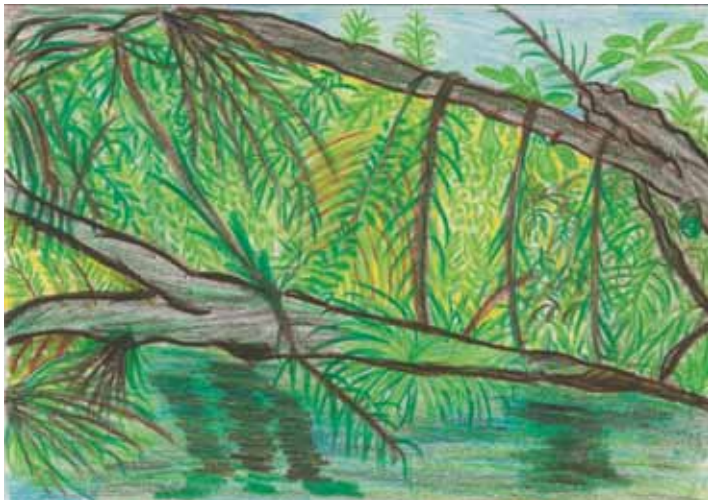
„Kes selles metsas mõnele täies elujõus puule või kuivanud rondile käe külge paneb, see läheb varsti hauda ja põleb põrgutules!“

Aja möödudes hakati aga metsi maha võtma. 17. sajandil läks metsade langetamine eriti hoogsaks. Seda peegeldab ka „Kilcashi nutulaul“, mis pärineb arvatavasti 19. sajandi algusest:

„Kuis elada edasi puudeta,
kui on langenud viimnegi mets?“

Kuigi nüüdseks on metsad kadunud ja maastik muutunud lagedaks, annavad kohanimed kõikjal senini tunnistust Iirimaa kunagisest metsaderikkusest.

An Chreatalach („Hõre mets“), Magh Bhile („Püha puu legendik“), Cabhán an Chaorthainn („Pihlamägi“), Doire („Tammik“), Lú Chinn Trá („Rannatipu jugapuu“), Áth na Fuinseoige („Saarepuu koolmekoht“), Maigh Cuilinn („Astelpöõsa legendik“), Coillte Mach („Karjaia mets“), Baile Áth Troim („Linn leedripuu koolmekoha ääres“), Cill Áirne („Laukapuu kirik“), Bealach an Doirín („Tammesalu tee“), Tír an Iúir („Jugapuu maa“), Meathas Troim („Leedripuu rajamaa“), Eidhneach („Luuderohuga kaetud koht“), Béal Átha Beithe („Kaasiku koolmesuu“), Ard na Caithe („Maasikapuu kungas“), Fiodh Ard („Kõrge mets“), Abhainn na Daraí Duibhe („Musta tamme jõgi“), Sliabh Feá („Pöögimägi“), Cill Dara („Tamme kirik“), Cluain Saileach („Pajupuu aas“), Droim Caorthainn („Pihlakate seljandik“).

Ilham T., 10aastane.

José F., 8aastane.

Kreeka

Erysichthoni müüt

Erysichthon, Tessaalia valitseja, oli tuntud oma pahelisuse, ülbuse ja ahnuse poolest. Sooviga endale vägev loss ehitada otsustas ta võtta puid lähedalasuvast metsast. Nii hakkas ta metsa raisates sealt puid maha raiuma. Sellist ülbet pillamist pealt näinud püüdsid teda veenda, et ta lõpetaks tarbetu puude mahavõtmise, ja muretsesid, et see vihastab põllunduse ja viljakuse jumalitari Demeterit. Kuid Erysichthon ei teinud nendest hoiatustest välja, vaid needis nii puid kui ka jumalitari. See aga ajas jumalitari nii vihaseks, et ta otsustas paluda nälja jumalitari teda karistada sellega, et ta jääks alatiseks näljaseks.

Erysichthon hakkas sellest alates kannatama nälja käes: mida rohkem ta söi, seda näljasemaks läks. Kunagi ei saanud tal isu täis, kogu varandus läks toidu ostmiseks. Ta oli sunnitud maha müüma uhke lossi, sulased ja oma ainsa imekauni tütre. Lõpuks söi ta omaenese liha ja suri, suutmatagi oma nälga rahuldada.

Järeldus:

see müüt räägib sellest, mida toob ahnus loodusvarade hävitamisel, kui inimene tarbib üle oma loomulike vajaduste ja jätab oma lapsed tulevikuta, sillutades nii teed hukule.

Francesca M., 4. klass.

Natalia F., Gaastane.

Hispaania

Kuivanud jalakale

Vana jalaka, mille lõhestand äike
ja mis pooleldi pehkinud,
aprillivihmad ja maikuu päike
mõne halja lehega ehtinud.

lidne jalakas seisab voorel,
mida kaisutab Duero. Kollakast samblikust
tähnid on tema pleekinud koorel,
tüvi tal uurdeid täis, tolmunud.
Pole ta nagu need laulvad puud,
mis valvavad jõeäärset rada
ja kus elavad pruunikad ööbikud.
Tema tüve mööda on ronimas
sipelgavägi jadas, tema põues
ämblikud koovad hõbedast lõime.
Duero jalakas, enne kui puuraidur
raiub sind kirvega maha ja kui puusepp
voolib su'st kellale krooni,
vankriassi või härjaikke;
enne kui hõögudes homme
mõne viletsa teeäärse onni
koldes sa põled;
enne kui kisub su üles ränk tuulispea
ja murrab su lumiste mägede maru;
enne kui jõgi sind merre veab
mööda orge ja kuristikke,
tahan kirja, mu jalakas, panna
sinu halja oksa ilu.
Mu süda ju ootab,
igatseb valgust ja elu,
taas üht kevade imet.

Fina E., 9aastane.

Rui V., 7aastane.

Prantsusmaa

Tundekasvatus

Mõni koht metsa serval säras kirkas valguses, kuid puuderinne taamal jäi varju. Teisal mähkus esiplaan hämarusse, kuid hele valgus imbus violetse uduna sügavamale puude vahele. Kogu sellele rohelusele langes otsejoones keskpäevane päike, pani veiklema tillukesed veepiisad ja riputas okste otstele hõbedasi tilgakesi, tõmbas rohule smaragdrohelisti triipe ja heitis langenud lehtedele kuldseid laike. Üleval puulatvade kohal võis pilku tõstes märgata taevast.

Sirgete triipudena kõrguvad puutüved tundusid ülalpool avanevat. Sealt tundusid ebauhtlased lehestikud kui hiiglaslikud rohelised lained, mis rullusid orgudeni, kust algasid uued mäed oma valkjate tasandikega, mis omakorda hajusid kahvatudes kaugusse.

Pisikesel maalapil tihedasti üksteise kõrval seistes tõmbasid nad tuult kopsudesse ja tundsid, kuidas hinge täitis iha vabama elu järele, neisse tulvas jõudu ja rõõmu, millele ei olnud mingit põhjust.

Violett B., 8aastane.

Maciej S., 3. klass.

Horvaatia

Metsnik

Metsnikul mets
on peo peal,
ta töötab seal
ja elab seal.
Riided on metsnikul
rohelistes...
Unenäod? – Muidugi! Rohelistes!
Vilistab korra –
ja öökullid tulevad!
Ikka kõnnib ta metsarajal
ja vaatab, kas puud on õiges reas,
kas lindudel viisid on hästi peas,
ega kitsedest keegi ei puudu.
Kui aga mets
on talverüüs,
on metsas vaid
metsnik roheline...

Jacob C., 10aastane.

Liliana N., 10aastane.

Itaalia

Uued lood Vana-Roomast

Seitsmel mäel (millel asus muistne Rooma linn) kasvas igaühel oma eripärane puudesalu, mille järgi mäed ka nime said. Loorberisalu kasvas

Aventinol ja selle kuulsust kandsid kuni Rooma impeeriumi lõpuni tänavanimed Suur-Loorberi ja Väike-Loorberi (ladina keeles *Lauretum Maius* ja *Lauretum Minus*). Aventino ja Palatino vaheline org olevat nime

Murtia saanud mürdi järgi, mis õitses Venus Murtea altari ümber. Mäe *mons Caelius*'e kunagine nimi oli Tammemägi (*mons Querquetulanus*) seal kasvanud tammesalu järgi (*Quercus* on tamm ladina keeles); Oppiuse mäe kunagine nimi oli aga *mons Fagutalis* seal kasvanud pöögisalu (*Fagus sylvatica*) järgi...

Kuna Rooma linn rajati metsasele maale, ei ole imeks pandav, et üks esimesi jumalaid, keda vanad roomlased kummardasid, oli metsavaim Faunus, kelle ettekuulutusi ja salapärast häält nad arvasid kuulvat metsade sügavusest.

Hea vaim *Bona Dea* (ladina k "hea jumalanna"), keda peeti Faunuse kaasaks ja kelle nimi oli Fauna, kuulus samuti jumalate hulka.

Metsa ja puude, eelkõige mändide ja küpresside kaitsevaim oli aga Silvanus, keda nimetati ka Silvanus Dendrophorseks („Puudekandja” kreeka keeles).

Ágnes F., 10aastane.

Elena G., 8aastane.

Küpros

Puude headus

Kas tahad näha ilu kantsi,
kuis iga samm sind rikastab?
Mine legendikule ja mägedesse –
looduse ilu on igavene!

Kui igatsed puhast ja lõhnavat õhku,
mere äärest seda ei leia.
Metsas tunned noorte puude lõhna,
selle värskus on ainuline!

Kui haigeks jääd, siis ära otsi arsti,
oht suur on, ei tee ta sul' head.
Mine metsa, seal puude vahel
suur Loodus parandab vead.

Kui head on puud! Kui palju nad annavad!
Rohelust, varju, lõhnu ja õisi,
puitu ja vilju, oksi pargade jaoks,
mis võitjaile paneme kaela...
Nii oodatud vihmgi – kas tulla see saaks,
kui puud seda meile ei meelitaks?

Kes istutab puu, olgu tänatud!
Maailma ta teinud on paremaks!
Ta on kui isa, kelle tööd jätkab poeg –
see rikkus on põline!

Ugné M., 6aastane.

Amanda M., 10aastane.

Läti

Sütel

Mulle meeldib väga seeni korjata. Juba lapsest saati. Metsatukas.

Ka metsa lähen õhinal, kuid siis on mul alati keegi kaasas, sest suures laanes eksin ma sedamaid ära.

Poisipõlves käisin seenetalgutel. Saagi järele sõitsime kahe hoburakendiga. Vankris istus peaaegu kogu Rimeniste perekond suuremate ja väiksemate korvidega. Ei mäletagi, kes – kas ema või isa – tegi ettepaneku metsa minna, kui käes oli õige aeg. Tühjade kätega ei jäänud me kunagi. Seeni oli väga erinevaid. Neid soolati ja kuivatati. Metsaskäigud õpetasid mind eristama söögiseeni seentest, mis süüa ei kõlba.

Meie kodu lähedal oli kungas, mida kutsuti nii Kartulimäeks kui ka Puravikumäeks. Kartulimäeks sellepärast, et sinna tehti kartulikuhjad saagi säilitamiseks. Puravikumäeks sellepärast, et metsasaludes ilmusid suve algusest hilissügiseni aeg-ajalt välja puravikud. Ema tavatses ärgitada:

„Nüüd lippa seente järele!”

Lippasingi. Käänasin lahti kingituseks saadud taskunoa ning lõikasin väikseid puravikke ja suuri puravikke.

Pliidi alla tehti tuli ja ema ladus puravikud erilistele pika metallist käepidemega restidele. Siis tuli süte kohale asetatud restidel külge keerata. Kui seened olid valmis, lõigati neil söestunud kohad ära ja seened pandi taldrikule. Maiusroale määriti koort ja riputati õige natuke soola peale. Keele viis alla!

Dominika P., 9aastane.

Ilona W., 7aastane.

Leedu

Metsale

Mühisegu, kohisegu mets,

mu roheline õde!

Inimesed

ulatagu talle

abikäsi,

noor ja vana

metsa oma sõbraks

pidagu.

Laaned virguvad,

lõhnab õite kuldne vaha.

Armastage metsa!

Ongi kõik.

Hanien W., Gaastane.

Maria M., 7aastane.

Luksemburg

Fitbull

Pöögid, tammed ja hekkides ruskavad punapõksed marjad. *Hõika metsa. Mis ma siis peaksin hõikama? Hüüa oma nime. Steve. Kövemini! Stee-eeve!* Ikka veel ja veel ning üha uuesti. *Kas sa siis ei kuule? Ei. Veelkord. See on kaja. Ikka veel, veel. Isa, mis on kaja? Teed ja rajad, roheline valgus ja vari: terviserada on hästi tähistatud. Hopp-hopp-hopp! Ma ei jõua enam. Mis! Nii ruttu? Sa oled ju alles 12aastane! Tuleb vormis püsida: üks, kaks, kolm ja ringi ümber puu. Sa ju ise tahtsid kaasa tulla. Isa, mul kurk kuivab!* Nagu muuseas: hinga sügavalt sisse ja higista natuke. *Isa, ma tahan kokakoolat! Pingutame kõhtu ja puusi... Ära jää seisma! Muudkui edasi!* Kui saaks joosta nagu unes ja hinge kosutada... Oleks see vast mõnus! *Isa, mul on kõht tühi! Edasi, ikka edasi! Ja mul jalad valutavad. Ära hädalda! Isa, ma ei jõua enam!* Äkki: pagana pihta, kuidas see peni terviserajale sai? Mis ta meid vahib? Väikesed puurivad, liikumatud silmad. Meie ka ei liiguta. Keegi vilistab: *siia?* Nagu välk – ja ongi peletis läinud. Edasi – aeglaselt, hästi ettevaatlikult. Veel aeglasemalt. *Näed siis, isa: saidki natuke hinge tõmmata.*

Eszter M., Gaastane.

Dimas S., Gaastane.

Ungari

Mets

Armastan su laante laulu,
su salapärast varjuvalda.
Kui kiusab mure, äng,
sa varjad truult mu mõtteid.
Mu südame salasoove
ei reeda ainumaski leht või lible.
Su rüpes, kulla mets,
saab iga vaevatu kosutust.

Armastan su puudevilu,
kui päike kõrgelt kõrvetab.
Kui torkab hinge solvang,
sa pakud lohutust.
Summa mattev jutuvada
vaikib üksinduse kajas.
Silm ses rahus seletab
vaid sinetavat taevast

Su kiikuvate käte kaisus
naudin üksindust.
Puud ulakad vaid narrivad
ne' najal kaeblejaid.
Keda see vallatus ei lõbusta,
on juba auku aetud hinged.
Kes sind ei armasta, mu mets,
ei tunne rõõmu ega valu.

Ana G., 2. klass.

Levente S., 6aastane.

Malta

Mets

Mets hullutab mind...
Ülemlaul liigub minus,
nagu suvetuul siigleb puude vahel.
Ei üllataks mind, kui mu avatud veenist
voolaks verd, mis on roheline.

Martina P., Saastane.

Goda D., Saastane.

Madalmaad

Taastutvumine metsaga

Kas mäletad veel, mis tunne oli esimest korda elus metsas olla? Mina ei mäleta, aga mingisugune varajane mälestus metsast on mul säilinud. Enne seda olin seal ilma metsale erilist tähelepanu pööramata vist sadu kordi mänginud. Ja siis saabus hetk, kus lõputuid metsaseiklusi täis lastefilm lihtsalt seisma jäi ja ma tundsin, et mina ja mind ümbritsev mets – me oleme üks. Et mina olengi mets. Ja seejärel läks film edasi nagu varem: ehitasime onne, vallutasime vastaste lippe, ehitasime ojadele tamme.

On imekspandav, kuidas võib asju unustada. Sa lähed ülikooli ja tööle, saad (lõpuks ometi) palka, mis võimaldab rännata Aasia vihmametsades. Aga samal ajal kui su pilk on suunatud sellistele kaugetele kohtadele, tead sa, et looduse imede kogemiseks ei ole sul tegelikult kuhugi reisida vaja. Su meeled peavad olema avali ja siis pakub ka Hollandi mets (jälle) seiklusi. Ameerika looduskaitaja John Muir ütles: „Kui proovime sikutada ühtainukest osa loodusest, leiame selle olevat kinnitunud ülejäänud maailma külge.”
Nii see just ongi!

Minul on igatahes tohutult hea meel, kui saan jalutada samades metsades, kus ma varem mängisin. Varakevadel näiteks. Mis saab olla veel kaunim kui künkatäis õitsvaid ülaseid?

Aida S., 7aastane.

Natalka D., 7aastane.

Austria

Puu

Langesin mulda, ei tea veel, kes olen.
Praegu mul kahjuks veel nimegi pole.
Ehk saab mu'st sirgudes kuuseke kena?
Kas sulle ka meeldivad riimuvad sõnad?

Pea näed mind võrsumas, väikest kui ime,
vaher või tamm või kuusk saab mu nimeks.
Ilm mind ei heiduta, seisán ma õues,
käbid ja okkad või lehed mul põues.

Kasvan ja puu saab mu'st, sirge ja nõtké.
Tõsi on see küll, kas võtke või jätke!
Maakera kliima jaoks tähtis ma olen,
eks ole see tõesti ilmatu tore?

Ka vanana pakun ma endiselt huvi:
puiduks kõlbavad oksad ja kõlbab ka tüvi.
Minust võib saada tool, voodi või laud.
Vaata kui tore! Milline au!

Mu varjus rahu ja vaikust võib leida
rändaja, kes siia puhkama heidab.
Ka loomad on lahkelt oodatud kõik,
nii mõnigi koduks mind pidada võib.

Kui ähvardab muda- või lumelaviin,
seisan ja kaitsen ma inimest siin.
Kas südasuvel või talve hakul,
olen alati kohal ja abi pakun!

Lühidalt öeldes on metsas tore
ja rohkem mul midagi lisada pole!

Veronika P., Gaastane.

Natalia K., Gaastane.

Poola

Põlismetsa muusika

Pianissimo

Esimesed päikesekiired paistavad õrnalt,
läbi värelevate lehtede külmal hommikul
ja köditavad muru kastetilkadega.
Varjust ronib aeglaselt välja
põderpõrnikas karedal koorel,
toitu otsiv tigu sirutab uniselt välja oma pea.

Piano

Ärkav lind siristab ja lehvitab tiibu.
Kusagil kõrge puuvõras
laseb ehmunud orav oma haardest kukkuda pähkli;
pahaselt turtsub orav, et jäi maiusest ilma,
käharpäine mänd väriseb,
käbist lendavad seemned maailma laiali.
Jänesel süda väriseb, kui ta haarab kuivast oksast.

Mezzoforte

Peoleo laulis kõlavalt.
Suurte ja väikeste lindude nokkadest kostis sümfoonia.
Kotkas vaid ohkas ja jäi magama.
Kägu jäi valvesse.

Forte

Rähn trummeldas kiiresti ja otsustavalt,
hea kirurgi täpsusega
oma nokaga soolotrummy,
et lindude hommikukoor alustaks.
Tuul lisas pika *glissando*,
liueldes ja vilistades okstes.
Väärikas pürg sügas end puutüve vastu
ja raputas ähvardavalt pead.

Fortissimo bassihääl mürises kaugel kui pikne,
äikesepilv lähenes,
kõuekärgatus,
ja kaja suundus põlismetsa,
nii et kogu taevas värises.

Aga siis, nagu ime, kõik jäi jälle vaikseks.

Autor: Maciej Henryk Modzelewski

Osales Poola seitsmendal üleriigilisel
poola kirjanduse võistlusel
„Mets – minu arm”
ja sai kolmanda auhinna kahest
luuletusest koosneva teose eest laste ja
12–15aastaste noorte kategoorias.

Jan Z., Gaastane.

Wiktorija J., Gaastane.

Portugal

Seal eemal, sügaval metsas

Seal eemal, sügaval metsas
virvendab helide heli,
justkui haldjate pillerkaar,
mis kiiresti hääbub...

See heli on hägus, ent kuuldav.
Näib nii, et kui sumbub ta kaja
ühel pool metsatukas,
sünnib teisel salaja uus.

Kas kujutlus see või tõelus?
Või eimiski? Ta kinnitab vaid,
et see, mis on helis, on kaugus
või see, mida iial ei ole.

Márta S., 7aastane.

Lóránt P., 8aastane.

Rumeenia

Taaskohtumine

„Mets, oh, mets,
kuis käsi käib?
Kaua teineteist me pole näind.
Palju aega mööda läinud,
Pikki teid on maha käidud.”

„Mina olen seisnud siin.
Talvel kuulan tuisu ulgu,
kuulen okste praksumist,
jälgin jäise oja kulgu,
metsaraja mattumist,
tunnen puudust linnulaulust.

Suvel samuti on nii:
loodus ümber heliseb,
pesunaiste palides
vesi rõõmsalt soliseb.”

„Mets, oh, mets,
kuis on see nii,
et hoolimata ajavoost
sina ikka püsid noor?”

„Aja kulgu ma ei taju:
tähed sünkjas tiigivees,
värelevad õielehed,
tuulehõng, lehesabin.
Ma ei tea, mis tunnid need,
mil Doonau siia saadab veed.

Aja möödudes ent muutub
üksnes inimene, eksinud ja väike.
Kindlalt püsima kuid jäävad
meri, jõed ja veed,
metsad, allikad ja teed,
maailm, kuu ja päike.”

Mihai Eminescu (1850–1889)
„Convorbiri Literare”
(„Kirjanduslikud vestlused”),
1. oktoober 1879

Fanni V., Gaastane.

Mila M., Gaastane

Sloveenia

Mets

Värske rohelus, tärkav loodus,
see on minu kodu.
Kõnnin teel, mille ääres on puud,
tunnen pilvede mängu taevas.

Lilled lõhnavad,
oja vuliseb.
Siin olen ma kodus.
Tähetolm jalge ees, juustes tuul,
silmis vabadus, kätes vaimustus.

Linnud tervitavad,
kellukesed helisevad:
„Siin on see paik!”,
paik, mida otsisin,
paik, mille loodus on meile andnud.

Skaistē D., Gaastane.

Julija J., Gaastane.

Slovakkia

Minu vaegus

Váhi kallastel laiades laantes
süngete metsade värvikapriisid
kõik katnud on
lumekristallid.

Pole tulekahjuvärve, pole hobuseid seal.
Mäenõlvadel laiadel
tumm mets vaid
üksi on jäänud.

Lehekuu pehme kaisutus
toob kevade jälle su juurde,
viib külma ja lumekoorma,
mets puulõhna hingab siis taas.

Ja siis, ja siis, tulen su juurde –
tulen puhkama – kui elame veel!
Siin pääsevad mu soovid valla,
laul hakkab hinges kõlama!

Cintia S., Gaastane.

Richardas P., Gaastane.

Soome

Sampsä Pellerwoinen külwamas

Tõusis siisap Wäinämöinen	Künkad külwas kuusikuteks,
Kaldale kahe jalaga,	Nõmmed kanarpiku kandjaks,
Sinerdawale saarele,	Nõod nooreks wõsastikuks.
Marjatumale mannermaale.	Niitudele kased külwas,
Wiibis siina mõnda suwe,	Lepad pehmelle paigale,
Elas aegasid edasi	Toomingad maale toorele,
Ilma nimeta saarella,	Remmelgad wete weerele,
Marjatumalla mannermaalla.	Pihlakad pühale peenrale,
Hakkas wiimati arwama,	Pajud paisuwale maale,
Arwama ja arutama:	Kadakad kiwide keskele,
Kesse maida külwamaie,	Tammed kõrgele kaldale.
Tihedat tõugu tegema?	Puu pungad puhkesiwad,
Pellerwoinen põllupoissi,	Wõsad wõidu wõrsusiwad,
Sampsä pisukene poissi,	Kaswasiwad kuldseid kuused,
Seep see maida külwamaie,	Mühisesid märka männad,
Tihedat tõugu tegema.	Kerkisid kased niitudel,
Külwas maida küürutades,	Lepad pehmella paigalla,
Külwas maida külwas soida,	Toomingad maalla toorella,
Külwas karedaid söötisid,	Kadakad kiwide keskella;
Pillus palju pae peale.	Kadakalle kaunid marjad,
Mäed külwas männikuteks,	Toomingalle toored tuumed.

(Katkend Kalevala teisest runost)

Soome keelest tõlkinud
 Matthias Johann Eisen
 1881 *Kalewala* 1. jagu, 1898
 2. jagu, 1889

Ana S., 10aastane.

Rasa O., 7aastane.

Rootsi

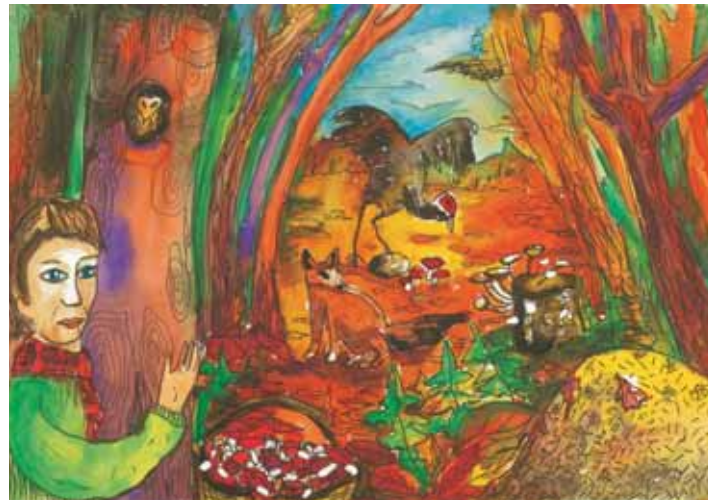
Salongis ja metsas

Käratsev maailm! Mind piinad.
Kust leida rahu? Sinna rännata tahan.
Kõigel, mis süda küsib,
ei vastust tea ise, ei teised.

Meelsamalt metsades uitan,
kus õhtuti latvades hõljuvad tuuled.
Kuid oma vaikseid mõtteid
metsakohinas siiski kuulen.

Gabrielé D., 10aastane.

Astjus P., 9aastane.

Ühendkuningriik

Midlothiani südamest

Isa annab nõu Dumbiedykesi Jockile:
„Jock, kui sa muud tegevust ei leia, siis sa võid alati puu istutada;
puu kasvab, Jock, sel ajal, kui sa magad.”

Katkend „Midlothiani südamest”, ühest
Sir Walter Scotti Waverley novellist
(avaldatud 1818)

Sir Walter Scott (1771–1832)

Daniel T., Gaastane.

Sandra C., Gaastane.

Karolina D., 6aastane.

Joonistuste loetelu

A

Ágnes F., 10aastane, Ungari, lehekülj 29
Aida S., 7aastane, Leedu, lehekülj 43
Aleksas S., 9aastane, Leedu, lehekülj 13
Amanda M., 10aastane, Leedu, lehekülj 31
Ana G., 2. klass, Hispaania, lehekülj 39
Ana S., 10aastane, Hispaania, lehekülj 57
Arianna G., 9aastane, Itaalia, lehekülj 7
Astijus P., 9aastane, Leedu, lehekülj 59

B

Botond S., 9aastane, Ungari, lehekülj 7

C

Cintia S., 9aastane, Ungari, lehekülj 55

D

Damian T., 7aastane, Poola, lehekülj 4
Daniel T., 9aastane, Hispaania, lehekülj 61
Dimas S., 8aastane, Madalmaad, lehekülj 37
Dominika P., 9aastane, Poola, lehekülj 33

E

Elena G., 8aastane, Ungari, lehekülj 29
Emilija P., 8aastane, Leedu, lehekülj 11
Eszter M., 9aastane, Ungari, lehekülj 27
Eva G., 8aastane, Leedu, lehekülj 9

F

Fanni V., 8aastane, Ungari, lehekülj 51
Fina E., 9aastane, Hispaania, lehekülj 23
Francesca M., 4. klass, Itaalia, lehekülj 21
Franciska M., 1. klass, Ungari, tagakaas

G

Gabrielé D., 10aastane, Leedu, lehekülj 59
Godá D., 8aastane, Leedu, lehekülj 41
Gusté R., 7aastane, Leedu, lehekülj 15

H

Hanien W., 6aastane, Malta, lehekülj 35
Hernán G., 7aastane, Hispaania, lehekülj 3

I

Iacob C., 10aastane, Rumeenia, lehekülj 27
Ilham T., 10aastane, Itaalia, lehekülj 19
Ilona W., 7aastane, Poola, lehekülj 33

J

Jakub Roszak, 7aastane, Poola, esikaas ja lehekülj 1
Jan Z., 9aastane, Poola, lehekülj 47
José F., 8aastane, Portugal, lehekülj 19
Julija J., 6aastane, Leedu, lehekülj 53

K

Karolina D., 6aastane, Poola, lehekülj 62

L

Levente S., 6aastane, Ungari, lehekülj 39
Liliana N., 10aastane, Rumeenia, lehekülj 27
Lóránt P., 8aastane, Ungari, lehekülj 49

M

Maciej S., 3. klass, Poola, lehekülj 25
Maria M., 7aastane, Portugal, lehekülj 35
Maria S., 8aastane, Portugal, lehekülj 17
Mariana C., 7aastane, Hispaania, lehekülj 11
Márta S., 7aastane, Ungari, lehekülj 49
Martina P., 8aastane, Malta, lehekülj 41
Mia I. G., 7aastane, Hispaania, Ungari, lehekülj 64
Mila M., 6aastane, Leedu, lehekülj 51

N

Natalia F., 6aastane, Poola, lehekülj 21
Natalia K., 6aastane, Poola, lehekülj 45
Natalia V., 9aastane, Hispaania, lehekülj 9
Natalka D., 7aastane, Poola, lehekülj 43

R

Rasa O., 7aastane, Läti, lehekülj 57
Richardas P., 6aastane, Leedu, lehekülj 55
Rui V., 7aastane, Portugal, lehekülj 23
Rusnè M., 7aastane, Leedu, lehekülj 15

S

Sandra C., 9aastane, Hispaania, lehekülj 61
Skaistè D., 6aastane, Leedu, lehekülj 53

U

Ugnè M., 6aastane, Leedu, lehekülj 31
Üla I., 10aastane, Leedu, lehekülj 13

V

Veronika P., 9aastane, Ungari, lehekülj 45
Viktória P., 8aastane, Slovakkia, lehekülj 17
Violetè B., 8aastane, Ungari, lehekülj 25

W

Wiktorja J., 6aastane, Poola, lehekülj 47

Mia I. G., 7aastane.

Euroopa Liidu metsastatistika

Euroopa Liidus on metsa ja metsamaad kokku umbes 180 miljonit hektarit – enam kui 40% meie maismaast. Viimastel aastakümnetel on metsa raiutud keskmiselt vaid umbes kahe kolmandiku võrra puidu aastasest juurdekasvust, seega on metsamaht märkimisväärselt suurenenud.

Euroopa Liidu metsad moodustavad praegu 5% maailma metsadest ning on 60 aasta jooksul pidevalt suurenenud. Seevastu maailmas tervikuna metsaala pidevalt väheneb, mis avaldab negatiivset mõju maailma kliimale ja elurikkusele.

Euroopa Liidu riikidest on kõige rohkem metsamaad Soomes ja Rootsis, kus ligikaudu kolm neljandikku maismaast on kaetud metsade ja muu metsamaaga. Suhteliselt palju on metsamaad inimese kohta ka Eestis ja Lätis. Kõige hõredamalt on metsaga kaetud Malta, Madalmaad, Iirimaa ja Ühendkuningriik.

Täiendavat teavet ja statistikat vt: <http://ec.europa.eu/agriculture/forest/statistics>

Kõikides Euroopa kultuurides on sümbolsest kõrvutatud puu elu ja inimese elu. Kogumikus vaadeldakse seda seost Euroopa Liidu liikmesriikide luule ja proosa kaudu. Valitud tekstede illustreerivad laste joonistused, mis annavad omapärase, värvika ja meeleoluka pildi sellest, missugusena näevad metsa lapsed ja mida nad neilt, täiskasvanutelt, ootavad.

Franciska M., 1. klass.

